

EPHEMERAL

-lasting for a very short time

SAYI 8 | 14 MAYIS

İÇİNDEKİLER

Çocuk & Medya	1-2
Film Önerileri	3
Çocuk & Disiplin	4-5
Çevrimiçi Öneriler	6
Çocuklarda Duyusal Gelişim	7-8
Bulutların üstünde ne var(dı)?	9
Hikayeni oluştur	10

HAZIRLAYANLAR

Sena Mualla

Betül Polat

Perihan Akyol

ÇOCUK & MEDYA

FEYZA AKINERDEM KİMDİR?

Sosyoloji araştırmacısı, aktivist. Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde lisans ve yüksek lisans çalışmalarını, City University London, Kültür Politikaları ve Yönetimi bölümünde doktora çalışmasını tamamladı. Akademik araştırmaları televizyonda tür, anlatı, format ve izleme biçimleri üzerinedir. Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji bölümünde Medya ve İletişim Çalışmaları dersleri vermektedir.

Sosyoloji uzmanı Feyza Akinerdem ile 'Çocuk ve Medya' üzerine röportaj yaptık. Kendisine katkılarından dolayı teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Evde olduğumuz bu dönemde çocukların medyayla yakın ilişkisinin doğuracağı olumlu ve olumsuz sonuçlar sizce neler?

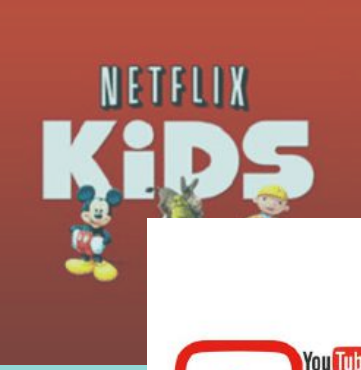
Bu soruya doğrudan cevap vermek zor. Olumlu ve olumsuz sonuçlar aslında ailelerin ekrandan beklentisi ve ekran konusundaki prensipleriyle kıyasla tartışılabilir. Ancak eve kapanma, okulsuzluk ve bakım desteği olmayan, çocukların aile içinde yalnız kaldıkları bu dönemde televizyon ve dijital ekranlarla çok daha fazla vakit geçirdikleri bir gerçek. Daha ilk haftadan ekran kısıtlaması konusunda prensipler zorlanmaya ve sorgulanmaya başlandı. Diğer yandan ekranlar çocukların sevdikleriyle, aile büyükleriyle, öğretmen ve arkadaşlarıyla buluşma aracı haline geldi. Ekranlarda buluşmak belki de daha travmatik bir yalnızlık durumuna düşmekten çok daha iyi oldu.

Ebeveyn seçimlerini neye göre/nasıl yapmalıdır? Kriterler neler olmalı?

Çocuk izleyiciliğinden çok ebeveyn seçimini konuşuyoruz. Halbuki çocuk da ebeveyn de izleyici olarak değerlendirmeli. Tabii ki kontrol, çocukların ilk eğitimcileri olan ebeveynlerde olduğu için ekranın dünyasına adım atarken endişeli oluyorlar. Bence aileler seçimlerini herşeyden önce çocuklarının ilgi, beklenti ve duygu durumlarına göre yapmalı. Bu genel olarak hayatın tüm alanlarında, özel olarak her türlü medya metni ve formuyla ilişkide böyle olmalı. Ben ikiz çocuk büyüttüğüm için zamanla her ikisinin bir metinden beklentilerinin farklılık gösterdiğini gözlemledim. Bazen korkuyla, bazen cesaretle yaklaştılar karşılaştıkları kaynaklara. Ben de ona göre her ikisinin beğenilerine göre izleme biçimlerini yönlendirdim. Hatta onları izlemek, kendi yaptığım izleyici çalışmaları açısından yol gösterdi. O nedenle yetişkinler her zaman çocuklara ciddi, güvenilir, tercihleri olan izleyiciler olarak yaklaşmalı.

Sitelerin çocuk modu sizce güvenilir mi? (Netflix Kids, Youtube Kids)

Dijital platformların güvenlik ayarlarını 10 yaş üstü çocuklarım için kullanıyorum. Ama özellikle Youtube'u gerçekçi ve fonksiyonel bulmadım. Netflix daha iyi bir uygulama, kademeli olarak şifrelendirilebiliyor. Ancak bir araştırmacı olarak söyleyebilirim ki esas mesele bu dijital platformların koyduğu genel geçer kriterler ötesinde çocukların medya okur yazarlığını ebeveynleriyle birlikte öğrenmeleri. İzleme pratiklerini aileleriyle paylaşmaları ve üzerine konuşabilmeleri. Çocukların da bu konuda ailelerine öğretecekleri çok şey var. Çoğu zaman biz çocukları medya içeriğine pasif bir şekilde maruz kalıyor diye görüyoruz, halbuki onların anlam dünyaları ve anlama kapasiteleri bizim hayal ettiğimizden çok daha geniş. Gündelik hayatlarıyla kurdukları ilişkiler, metinlerle kurdukları duygusal bağ sürekli izlenmeli ve çocukla iletişimin ayrılmaz bir parçası olmalı.

Çocuklar için olan dijital hikayeler ve animasyonlar hakkındaki yorumlarınız nelerdir?

Animasyonlar çok uzun süredir hem çocukların hem yetişkinlerin hayatında var. Dijital hikaye anlatma teknikleri ise eski masal anlatıcılığını canlı yayınlarla yeniden ekranlara taşıdı. Dijital oyunların hikaye anlatıcılığının önüne geçeceğinden korktuğum bir dönem yaşadık ama hikaye kendisine yeni mecralar buluyor bu da sevindirici.

Film Önerileri

Arı Filmi (Bee Movie)

Aykırı bir arı olan Barry Benson'ın ömür boyu yapacağı mesleği seçmektense kovanın dışına çıkarak çiçekçi dükkanı işleten Vanessa ile arkadaş olmasını konu edinen film 2007 yılının en iyi animasyonu dalında adaylık aldı. Barry balın arılardan izinsiz alındığını öne sürerek arkadaşı Vanessa ile birlikte tüm insanlığa karşı bir dava açıp tüm balın geri verilmesini talep eder. Davanın kazanılmasıyla çalışkanlıkları ile ünlü arıların tembellek yapıp sefa sürme dönemi başlar. Fakat bu keyif doğanın düzeninin bozulmasıyla sekteye uğrar ve Barry aslında ne kadar büyük bir düzen zincirini bozduğunu fark eder. Çocukların tek başına veya ailelerin izleyebileceği zamansız bir film !

The BFG

Roald Dahl'ın aynı adlı çocuk kitabından uyarlanan Steven Spielberg yönetmenliğindeki film arkadaş canlısı bir devin (Big Friendly Giant) yetim bir kız olan Sophie ile arkadaşlığını konu ediniyor. Devler çocukları yemeleriyle ünlüdür fakat BFG diğerlerinden çok farklı ve iyi kalpli olduğu için devler tarafından dışlanır. Sophie ve BFG bütün devlere karşı durmak için İngiltere kraliçesinden yardım istemek amacıyla heyecan dolu bir yolculuğa atılırlar. Fantastik ve sınırsız öyküsü ile her yaşta insanın bir parça kendini bulabileceği bir film!

Ters Yüz (INSIDE OUT)

Küçük Riley için hayat, babasının San Francisco'da yeni bir işe başlamasıyla baştan aşağıya değişir. Riley'ı şimdi yeni bir ev, okul ve arkadaşlar beklemektedir. Riley'in zihninin içinde yaşayan, ona günlük hayatında tavsiyeler veren duygular bu yeni hayata alışırken ufak bir kaosa neden olacaktır. Neşe, Riley'nin en önemli duygusudur ve onu hep pozitif tutmaya çalışır ama diğer duygular bu yeni hayatına uyum sağlama konusunda biraz şaşkındır. Bu güzel serüven duygularımızı ve aile olmayı bize hatırlatacak cinsten. Eğlenmek ve farklı bir film deneyimlemek isteyenlere birebir. Kaçırmayın!

ÇOCUK & DISİPLİN

Çocuklar Neden Agresif Davranışlar Sergiler?

Çocuk gelişimi uzmanlarına göre çocuklar genellikle dört ana sebep nedeniyle agresif davranışlar sergiler: dikkat çekme, güç, intikam veya yetersizlik. Duygular, ebeveynleri ve çocukları sınırlandıran zorlukların büyük bir parçasıdır. Ebeveynleri tarafından yeterince ilgi gösterilmeyen çocuklar, ihtiyaçları olan ilgiyi alabilmek için zorlayıcı davranışlar sergiler. Diğer yandan, belirli sınırlar içerisinde çocuğa kendi kararlarını alabileceği bir ortam sağlanmazsa, yani kendi gücünü kullanılması engellenirse, çocuk bu gücü zorla almak ister ve bunun için mücadele eder. Yetişkinlerin çocuklar ile olan ilişkileri onların davranışlarını bu kadar etkilerken, yetişkinler bu konuda neler yapabilir?

Çocuğunuza Nasıl Koçluk Yapabilirsiniz?

Uzmanlar buna duygu koçluğu diyor. Duygu koçluğu ebeveynlerin öğrenebileceği beş adımlı bir süreçten oluşuyor: Duyguları tanımak, bağlantılar kurmak, empati kurmak, duyguyu isimlendirmek, sınırları belirlemek ve problem çözmek.

I. Duyguları tanıyın

Çocuğunuzun ruh halinin farkında olun ve çeşitli duygular için ipuçlarını tanımayı öğrenin. Çocuğunuzun içtenlikle dinleyin ve elindeki duyguları tanımlaması için kelimeler bulmasına ve kendini ifade etmesine yardım edin. Çocukların, ebeveynlerinin duygularıyla nasıl başa çıktıklarını görerek kendilerinin de bunu öğreneceğini unutmayın.

2. Duyguyu isimlendirin

Duyguyu tanımlamak için en iyi kelimeyi bulmak bazen zor olabilir.. Bazen aynı anda iki çelişkili duygunun meydana geldiğini kabul edin. Çocuklara nasıl hissetmeleri gerektiğini söylememeye çalışın. Çocuklarınızın önünde duyguların bir kanıtını gördüğünüzde, duygularınızı adlandırın, böylece çocuklarınız kendilerininkini adlandırmada pratik yapacaktır.

3.Sınırları belirleyin ve problemi çözün

Duyguların gösterilmesine izin vermek ve isimlendirmek sürecin sadece bir parçasıdır. Gerçek öğrenme, ebeveynler bir sonraki adıma geçtiklerinde ortaya çıkar, bu da daha kendinden emin problem çözücü olan çocuklarla sonuçlanır. Örneğin, kardeşe vurmanın, oyuncakları kırmanın veya öfke nedeniyle bir duvara çarpmanın uygun olmadığını açıklayın. Kabul edilebilir yollarını öğrenmek duyguları ifade etmenin ilk kısmıdır, ancak çözüm aramak kritik öğrenme parçasıdır.

4. Bağlantılar kurun

Çocuğunuzla yaşam boyunca sağlıklı bir ilişki sürdürmek, iyi ve kötü zamanlarda bağlantı kurmak anlamına gelir. Çoğu zaman ebeveynler duyguları yiyecekler ile yatıştırır, duyguları dikkate almaz ve görmezden gelirler. Duygusal anlardan rahatsız olmak yerine, çocuğu dinleyin ve duyguyu adlandırın. Sonra çocuğu duygu hakkında konuşmaya teşvik ederek bağ kurmaya çalışın. Bunlar harika öğretim zamanlarıdır ve anı paylaşmak çocuğu desteklenmiş ve anlaşılmış hissettirir.

5. Empati kurun

Çocuklar rahatlık ve anlayış ararlar. Çocuğun davranışlarından anladıklarınızı sözlerinizle ifade edin. “Duyguların incinmiş gibi görünüyor” veya “Kendini dışlanmış hissediyorsun sanırım” veya “Okulda dört gözle beklemediğin bir şey varmış gibi geliyor.” Her şeyden önce, bir çocuğun duygularını anlamsız bulup göz ardı etmeyin. Çocuğun her duygusunun değerli olduğunu hissettirin.

”

Duygu ve davranışlarıyla birlikte çocuğunuzun yanında olmanızın en değerli bağ olduğunu unutmayın!

“

ÇEVİRİMİÇİ ÖNERİLER

LALALA DÜNYASI

LALALA, 2-7 yaş arası okul öncesi çağıdaki çocuklar için hazırlanmış, ister evde, ister okulda yararlanabileceğiniz orijinal şarkılar, oyunlar, el işleri' hikayeler ve ninnilerden oluşan bir Youtube kanalı. Ezo Sunal atölyesini bu kanala taşımış, birçok etkinlik ve çizgi filme yer vermiş.

TURTA GİRMEMİŞ ORMAN

'Turta Girmemiş Orman' çocuk tiyatro oyunu evde kaldığımız bu günler için 'T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı' Youtube sayfasında yayınlandı. Ejderha ve Devcan'ın orman macerasını izleyeceğimiz bu oyunun sahne dekorunun ve kostümlerin oldukça ilgi çekici olduğunu ekliyoruz. Keyifli seyirler:)

ÇOCUKLA SİNEMA

Çocukla Sinema, çocuklar için film analizi yapıyor. Filmlere puan veriyor. Ayrıca sitelerinde platformlara göre ayrılmış film listeleri de mevcut. Youtube kanalında bir çocuk seyirci-ebeveyn ile birlikte analiz yaptıkları videolar da bulunmakta.

Çocukla Sinema

@cocuklasinema

<https://cocuklasinema.com/>

ÇOCUKLARDA DUYUSAL GELİŞİM

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE DUYUSAL GELİŞİM

Okul öncesi yılları çocuğun aktif olarak çevresine yöneldiği ve farklı uyarıcılarla dolu dış dünyayı keşfetmeye çalıştığı önemli yıllardır. Bütün alışkanlık ve becerilerimizin kazanılmasında kuşkusuz duyu organlarının rolü büyüktür. Duyu organlarımız, dış dünyayla ilişki kurmamızı sağlayan en önemli araçlarımızdır. Yeni doğanın görme, işitme, dokunma, tat ve koku gibi uyarılara karşı duyarlı olduğu tartışmasız kabul edilmektedir. Tartışılan konu hangi duyunun en önce geliştiği ve en temel duyu olduğudur. Bu konuda farklı görüşler vardır.

Harlow 1958 yılında yaptığı çalışmalardan yola çıkarak, çocuğun doğduğu andan itibaren annenin teninin sıcaklığını hissettiğini ve dokunma duyusunun en önce uyarılan duyu olduğunu ifade etmektedir. Günlük yaşamda da çocuk nesnelere ait özellikleri öğrenirken, onlara dokunur ve hemen ağzına götürmek ister. Dokunma duyusu, duysal yaşantı ve deneyimin ilk ve en temel yolu olmakla birlikte, zamanla görme duyusunun bunu bastıracağı ve çocuğun çevresini algılamasında, bütün diğer duyu organlarının daha önemli olduğu savunulmaktadır. Diğer bir görüşe göre de küçük çocuk dokunma duyusuyla algılayamadığı birçok şeyi önce, gözüyle algılamaktadır. Piaget bebeklerin çeşitli geometrik şekilleri dokunarak değil, önce görsel olarak algılayıp, ayırt ettiklerini belirtmektedirler.

DUYUSAL GELİŞİMİ DESTEKLEME

- >> Çocuğun kendi bedeninin farkına varmasını sağlamak
- >> Duyu organlarını bir amaçla ulaşmak için bilinçli olarak kullanabilme yeteneği kazandırmak
- >> Çocukların çevre ile olan etkileşimlerini artırma
- >> Çocuğun duyu organlarına ait fonksiyonlarının farkına varmasını sağlamak ve ayırt etmesini sağlama

Duyusal gelişim süreci

Duyusal gelişimin süreci, beynin duyu yoluyla aldığı duyumları nasıl organize ettiğini ifade eder. Beyin kulaklardan, gözlerden ve diğer duyu organlarından gelen birden fazla duyu duyumuna tepki verir. Beyin tarafından bilginin anlaşılması ve doğru bir şekilde yorumlanması gerekir, böylece vücuda nasıl uygun tepki verileceğini söyleyebilir. Beyin duyu bilgileri doğru bir şekilde işlediğinde, çocuk anlamlı ve tutarlı bir şekilde davranabilir.

Doğumdan hemen sonra, duyu işlenmek üzere beyne sinyal gönderir. Beyne ne kadar çok bilgi gönderilirse o kadar çok işlenir ve beyin o kadar fazla gelişir. Bu, duyu işlemeyi geliştirmenin en iyi yolunun ebeveynlerin bir bebeğin duyumlarını öğrenmesi için uyarılması olduğu anlamına gelir. Beynin bilgiyi işleme aşamaları şöyledir: Bilgi duyu yoluyla alınır> işlenmek için beyne gönderilir> beyin vücuda nasıl tepki vereceğini söyler> gelecekteki deneyimlere nasıl tepki vereceğini etkileyen geçmiş deneyimler hakkında bilgi depolar.

Duyusal oyun nedir?

Duyusal oyun, çocuğunuzun duyumlarını harekete geçiren oyun aktiviteleridir.

- Tatma
- Dokunma
- Görme
- İşitme
- Koklama
- Denge (vestibüler)
- Beden farkındalığı

Çocuklar duyu oyunları sayesinde hangi becerilerini geliştirirler?

- Akademik beceriler
- Odaklanma
- Sesleri-görselleri-dokuları ayırt etme
- Vücut farkındalığı
- El-göz, göz-ayak koordinasyonu
- İnce-kaba motor
- Sağlıklı ilişkiler kurma
- Sosyalleşme
- Dil ve konuşma
- Özgüven, özsaygı, kendini koruma gibi pek çok becerileri geliştirirler

Duyu Bütünleme

Duyu bütünleme, günlük yaşamda kullanmak üzere kişinin kendi vücudundan ve çevredeki dünyadan aldığı bilgileri organize etme işlemine verilen addır. Beyin duyumları etkin bir şekilde bütünlediğinde insanlar çevreye daha iyi hakim olabilir ve bunun için gerekli şekillerde otomatik olarak

tepki verebilirler. Bu uyarılar tepkiler yeni zorluklarla karşılaşmaya ve yeni şeyler öğrenmeye yardımcı olan hareketler ve düşüncelerdir. Duyu bütünleme alma, algılama, birleştirme, duyumların zamanında birlikte çalışması, ayırt etme, postüral-duruşa bağlı tepkiler ve pratiği kapsar. Bu tepkilerin hepsi eşzamanlı olarak ortaya çıkar.

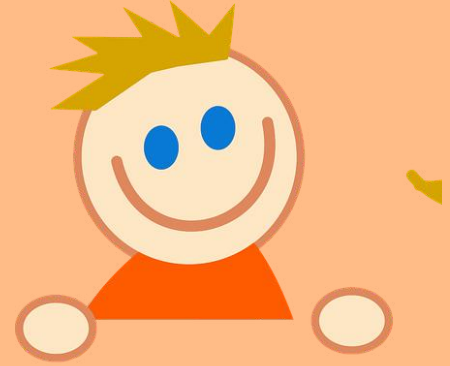
Bulutların üstünde ne var(dı)?

GEÇEN SAYIMIZDA ÇOCUKLARDAN YAYINLADIĞIMIZ HİKAYEYİ TAMAMLAMALARINI İSTEDİK. İŞTE O HİKAYELER!

BURAK

yaş 7

"Bize zarar verme lütfen!" diye bir ses duydum. Bu bağırarak bir küçük kırmızı kediydi. Bir de baktım ki bir sürü rengarenk kedi var. 'Siz burada ne arıyorsunuz?' diye sordum. Kırmızı kedi 'burası bizim yuvamız, insanlar bize o kadar çok zarar verdi ki buraya yuva yapmak zorunda kaldık, rengimiz de yağmurda yıkanıp kirlerimizden arınınca böyle oldu' dedi. Artık her cuma onlara mama götürüyor ve onlarla oynuyorum."

IRMAK

yaş 5.5

"Bam!" diye bir ses duydum. Bir de baktım ki çıktığım buluttan ses geliyor ve şimşek çakıyordu. O zaman anladım ki o gördüğüm kırmızı şey aslında yıldırımın ışığıydı. Aşağıya indim ve gökkuşağına teşekkür ettim. Merak ettiğim bir şeyin bir şeyi öğrenmek çok ama çok güzeldi."

NİHAL

yaş 4.5

"Bu duyduğum ses dinazorun sesiydi ve yanında büyük bir kedi vardı. Benim ektiğim çiçeği yemişlerdi! İnsan da vardı o da kocamandı. Burada her şey kocamandı! Çünkü her şeyi yiyip şişmanlamışlardı. Onları görünce ben de acıktım aşağı gidip yemek yedim."

-Hikayeni oluştur-

Küçük su damlası buluttan atladı ve yeryüzüne doğru düşmeye başladı. Çok heyecanlanmıştı çünkü yeryüzünü hiç görmemişti. "Acaba hiç arkadaşım olacak mı? Keşke okyanusa düşsem, orada bir sürü arkadaşım olabilir" diye düşündü.

Su damlası süzülürken hava bir anda soğumaya başladı. Küçük su damlası o kadar çok üşüdü ki dişlerinin seslerini duyabiliyordu artık. "zızz zızz zızz neden hava bu kadar soğuk, çok üşüyorum" diye bağırmaya başladı.

Su damlasının sesini duyan toz parçası koşarak yanına geldi. "Hava buz gibi oldu. İstersen seninle el ele tutuşabiliriz. Böylece bir kar tanesini oluştururuz ve ellerimizle birbirimizi ısıtabiliriz" dedi. El ele tutuştular. Su damlası birden kar tanesine dönüştü. "Aaa ben hareket edemiyorum ama, vücudum çok sıkı oldu. Artık yeryüzünü bile göremiyorum." dedi. Toz tanesi ise "çok az kaldı, yeryüzüne ulaşmak üzereyiz" dedi neşyle.

Kar tanesi çok heyecanlanmıştı ve bir an önce yeryüzüne inmek istiyordu.

Gözlerini kapattı. Artık yeryüzündeydiler.

Gözlerini merakla açtı...

Hikayelerinizi bizimle Instagram aracılığıyla paylaşın, bir sonraki sayımızda hikayelerinizi yayınlayalım!

 @cocukbogazici